

Електронний журнал у дзеркалі публікацій у професійній пресі

*Тетяна Ярошенко,
директор наукової бібліотеки
Національного університету
"Києво-Могилянська академія"*

На шляху України до Інформаційного Суспільства, до творення Суспільства Знань важлива роль належить бібліотекам, які нині впроваджують ІКТ в усі процеси бібліотечної діяльності, значно розширюють свої колекції документами на електронних носіях, починають створювати власні електронні ресурси, і навіть цілісні електронні бібліотеки. За останнє десятиліття інформаційні технології докорінно змінили уявлення про бібліотеку та її роль у системі наукових комунікацій: від замкненої системи, від автономного книгозховища з обмеженими ресурсами до навігатора в безмежному світі інформації. ІКТ використовуються не тільки для управління внутрішніми бібліотечними операціями, а й для організації доступу до інформації в її різних формах і місцях зберігання. Набувають поширення колекції електронних ресурсів, зокрема електронних журналів; починають створюватися відкриті електронні архіви; відповідних змін зазнає також система інформаційно-бібліотечного обслуговування, побудована на принципах оперативності та доступності інформації (у будь-який час, з будь-якого регіону, за принципом "24 години на добу — 7 днів на тиждень — 365 днів на рік"). Дійсно, електронні ресурси (порівняно з паперовими) забезпечують більш високу інформаційну ємність, оперативність тиражування та розповсюдження документів, меншу вартість їхнього виробництва, можливість актуалізації даних тощо. Однак, як заміна рукописів друкованими виданнями не спричинила трансформації сутнісних функцій бібліотеки, так і поширення електронних документів не може розглядатися предтечею кінця бібліотечної ери. Змінюється форма документів, а потреба суспільства в наявній у них інформації усталена. Роль бібліотеки в інформаційному суспільстві визначається, насамперед, її можливостями щодо кумуляції, опрацювання й поширення в часі та просторі масивів електронних даних, у тому числі електронних журналів.

Науковий журнал, як відомо, вважається не лише важливим джерелом у системі наукової комунікації, у розповсюдженні наукової інформації, а й найуспішнішим та найвдалішим засобом наукової комунікації в усій історії науки. За останні кілька десятиліть, і особливо з часів появи © *Т.Ярошенко, 2006*

WWW-технологій у 1994 р., коли вдалося поєднати одночасно текст і зображення та через систему гіперпосилань запропонувати зручну навігацію, увага фахівців всього світу прикута до появи нової форми наукового журналу — електронного.

Стрімкий розвиток електронних журналів (від перших наприкінці 1980-х рр., від 27 назв у 1991 р. до понад 45 тисяч на сьогодні), безумовні переваги, що несуть електронні журнали, спричиняють навіть прогнози щодо припинення вже в недалекому майбутньому видання традиційних (паперових) журналів ("криза серіальних видань"). Але і на сьогодні журнал як форма наукової комунікації, засіб публікації наукової інформації (точніше, джерело першопублікації наукової ідеї: правило Франца Інгельфінгера, колишнього редактора *The New England Journal of Medicine*, що відстоює виключне право першої публікації результатів дослідження у часописах) — модель, що з'явилась більше 350 років тому, була і залишається ефективною, пріоритетною та вдалою моделлю у письмовій науковій комунікації, серцем наукової комунікації, в основі якої лежить рецензування.

Книгозбірні всього світу переживають зараз перехідний етап, змушені справлятися з колекцією друкованих журналів, і одночасно працювати з журналами електронними, як і взагалі з електронними ресурсами. Фахівці, які добре вміють управляти змінами, мають вміти добре управляти і колекціями електронних журналів.

Для подальшого розвитку роботи бібліотек з електронними ресурсами в цілому, зокрема з електронними журналами, важливо дослідити та відтворити історичне підґрунтя через публікації в професійній пресі. Слід зазначити, що усталеної термінології та типології щодо електронних журналів не існує. Визначення термінів стосовно типів та видів електронних ресурсів взагалі розпорошені у міжнародних стандартах бібліографічного опису ISBD (ER), ISBD (CR) і міждержавних стандартах ГОСТ 7.82—2001, ГОСТ 7.83—2001, які чинні й в Україні, ряді наукових публікацій за даним напрямом, у нормативних документах форматів бібліографічного опису MARC21 та UNIMARC та в керівництвах з його використання, у документації із опису серіальних видань Бібліотеки Конгресу США CONSER, Англо-Американських Правил Каталогізації (2-ге видання) тощо. Набори термінів також містяться у лексикографічних джерелах (довідниках, словниках і стандартах із бібліотечних, інформаційних і комп'ютерних технологій), теоретичних дослідженнях із бібліотекознавства, документознавства, фондознавства, інформаційних ресурсів тощо. Терміни у цих джерелах подаються з різних ракурсів та з різною глибиною визначення. Детальна типологія електронних ресурсів ґрунтується на іманентних властивостях: дискретність, машиночитність, однорідність масиву даних, залежність від програмно-апаратного забезпечення, здатність до суміщення різномірної інформації (мультимедійні ресурси), здатність до клонування, можливість дистанційного управління (опрацювання, копіювання, пересилання тощо) тощо.

Відомий і найбільший довідник світової періодики Ulrich's¹, що виходить у різних форматах (найактуальнішим

¹ Див.: <http://www.ulrichsweb.com>

2006 р. засвідчує про 180—200 назв активних (діючих) серіальних видань, з них більше 45 тисяч електронних (майже 19 тисяч наукових). До останніх закордонне бібліотекознавство включає лише академічні ("academic/scholarly"), реферовані ("refereed") та/чи рецензовані (peer-reviewed) журнали.

Найбільше спроб у визначенні поняття "електронний журнал" здійснено дослідниками і практиками, що ми спостерігаємо у низці публікацій, де досліджують власне проблеми термінології електронних видань: І. Антоненко та О. Баркової², І. Чікунова³, К. Дарлінга⁴ та ін. Слід зазначити, що вперше термін "електронний журнал" з'явився в публікації американських вчених Сондака та Шварца⁵ (1973), які засвідчили появу нової форми журналу для бібліотек, що розповсюджується як машиночитний "архівний файл" через дискети. А найповніше визначення електронних журналів було зроблено професором Бібліотечно-інформаційної школи Університету штату Індіана (США) Томасом Е. Нисангером⁶: "Не існує загальноприйнятого визначення електронного журналу. Термін об'єднує багато різних явищ і понять. Наприклад, багато різних типів видань вже тепер чи невдовзі будуть доступними в електронній формі і серед них: 1) наукові журнали; 2) популярні тижневики; 3) інформаційні бюлетені; 4) газети; 5) аматорські видання. Електронні журнали можуть бути: 1) тільки електронними 2) електронною версією попередньо існуючого друкованого журналу 3) одночасно електронним і друкованим. Термін "електронний журнал" стосується журналів, що доступні через: 1) CD-ROM, як, наприклад, Adonis 2) онлайн мережу (Dialog) чи 3) глобальні інформаційні мережі (Internet або Binet). Електронні журнали можуть бути: 1) безоплатними 2) оплачуваними на основі передплати 3) оплачуваними за кожне використання 4) ліцензовані на право доступу. Вони можуть: 1) зберігатися на комп'ютері у бібліотеці чи в кампусі 2) бути доступними з віддаленого сайту. Іншими явищами, що стосуються електронних журналів, є: 1) домашні сторінки видавництва і журналів в Інтернеті 2) академічні конференції чи дискусійні групи та 3) препринти сервери в Інтернеті".

Для визначення основних етапів і напрямів еволюції електронних журналів, тенденцій і прогнозів щодо подальшого їхнього розвитку, зроблено спробу дослідити відповідні публікації у вітчизняних і зарубіжних фахових виданнях, їхній аналіз свідчить, що спеціальні дослідження з історії розвитку електронних журналів та практики роботи з електронними журналами в бібліотеках України не проводилися. Переважна більшість публікацій вітчизняних вчених та практиків лише побіжно торкається питань термінології, окремих теоретичних узагальнень та практичних аспектів роботи з електронними ресурсами взагалі, фактичний матеріал розпорошений у значному масиві опублікованих робіт. Цим проблемам присвячені окремі статті теоретиків і практиків бібліотечної справи в професійній періодичній Україні (журнали "Бібліотечний вісник", "Вісник Книжкової палати", "Бібліотечна планета", "Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія", "Бібліотечний форум").

Досвід українських бібліотечних фахівців у створенні, організації, зберіганні, використанні електронних ресурсів в цілому, електронних видань, електронних документів зокрема

описувався в низці статей у фаховій періодичній. Найповніше висвітлена тема електронних ресурсів (проблеми термінології, каталогізації, організації) в публікаціях наукового співробітника НБУВ О. Баркової⁷. Документним комунікаціям та інформаційним технологіям присвячені також публікації Н. Зайченко, Т. Шерпи, М. Слободяника, Л. Костенка, Т. Павлуші, В. Загуменної, З. Савіної, О. Бруй та ін.

Важливим джерелом дослідження проблеми є матеріали науково-практичних конференцій та семінарів. Особливу цінність мають матеріали міжнародних конференцій у Криму (щорічні з 1994 р.), щорічних нарад директорів обласних універсальних наукових бібліотек України, університетських бібліотек, спеціальної тематичної конференції "Електронні ресурси", започаткованої в 2003 р., конференцій Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ (ІФЛА), Європейської Асоціації Дослідницьких Бібліотек (LIBER), Консорціуму бібліотек, що працюють з електронними ресурсами eifl.net, Асоціації Дослідницьких Бібліотек США (ARL), Коаліції Наукових Публікацій та Наукових Ресурсів (SPARC). Варто окремо також назвати щорічні конференції фахівців із серіальних видань Північної Америки (North American Serials Interest Group, Inc.), започатковані ще в 1985 р., матеріали конференції дають надзвичайно широкий спектр публікацій з усіх питань, пов'язаних з електронними серіальними виданнями⁸.

Важливими джерелами вивчення історії електронних журналів та їхнього місця у структурі фонду бібліотеки стали праці зарубіжних дослідників, передусім американських. Фокусування в дослідженні публікацій уваги на США та країни Західної Європи обумовлено виникненням тут електронних журналів та значним досвідом цих країн у галузі ІКТ у цілому, високим рівнем впровадження сучасних засобів телекомунікації та обчислювальної техніки в усіх сферах, зокрема використання електронних ресурсів у бібліотечно-інформаційному забезпеченні науки, освіти та культури, виробленні певних відповідних стандартів, форматів тощо, які використовують наразі й бібліотеки України. Наукові журнали, до того ж, є основою колекцій академічних бібліотек, зокрема у США, і складають в середньому 70 % бібліотечних колекцій з науки, техніки і медицини. Академічні бібліотеки США витрачають щорічно понад 500 млн дол. на придбання наукових журналів, і майже 20 % з них складає передплата електронних журналів.

Тема "Електронні журнали: використання в бібліотеках" широко представлена в наукових публікаціях, особливо американських фахівців. Власне, термін "Електронний журнал" вперше введений до обігу в публікації американських вчених Сондака і Шварца, ідея широкого впровадження електронних ресурсів вперше прозвучала у працях В. Ланкастера ("Майбутні безпаперові інформаційні системи"), пізніше в публікаціях Ст. Хамада, А. Одлишко та Е. Окерсон, які передбачали кризу традиційних журналів і розглядали електронні журнали як панацею від проблем в інформаційному забезпеченні академічної громади. З 1990 р. у США почав видаватися Довідник електронних журналів, тема представлена тисячами ґрунтовних публікацій, зокрема в фахових журналах *Serials Review*, *Serials Librarian*, *Serials*, *Library Journal*, *The Journal of Electronic Publishing*, *Information Technology and Libraries*, *Library Collections*, *Acquisitions, & Technical Services*, *Journal of the American Society for Information Science*, *Learned Publishing*, *Electronic Journal of Academic and Special Librarianship*, *Journal of Documentation*, *Journal of Scholarly Publishing*, *Ariadna* тощо.

Особливу увагу з огляду на історію розвитку електронних журналів слід звернути на видання спеціального Довід-

¹ Антоненко І., Баркова О. Електронні ресурси як об'єкт каталогізації: історія питання, термінологія, форматне забезпечення // *Бібл. вісн.* — 2004. — № 2. — С. 11—22.

² Чікунов І. М. Електронне издание: определение, классификация [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://iu5.bmstu.ru/~philippovicha/ITS/IST4b/ITS/Chikunov.htm>. — Назва з екрана.

³ Дарлинг К. От сериальных изданий к продолжющимся ресурсам: аспекты терминологии // *Библ. дело — XXI век: Приложение к журн. "Библиотековедение"*. — М., 2003. — Вып. 2(6). — С. 13—23.

⁴ Sondak, N.E., & Schwartz, R.J. (1973). The paperless journal. *Chemical Engineering Progress*, 69(1), 82—83.

⁵ Томас Е. Нисангер. Проблемы формирования коллекций электронных журналов // *Електрон. журн.* — К.: Британ. Рада в Україні, 1999 — С. 109—110.

⁷ Наприклад, Баркова О. В. Інформаційна технологія формування фонду електронних документів // *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. — К., 2002. — Вип. 8. — С. 209—220.; Баркова О. В. Організація фонду онлайн-нових документів // *Бібл. вісн.* — 2003. — № 4. — С. 8—17.

⁸ Наприклад, *Serials in the Park: Proceedings of the North American Serials Interest Group, Inc. (NASIG): 18th Annual Conference, June 26—29, 2003* — Binghamton, NY: Haworth Information Press, 2004. — 356 р.

ника Наукових Електронних Журналів та Академічних Дискусійних Розсилок (Directory of Scholarly Electronic Journal and Academic Discussion Lists), започаткований в 1990 р. Асоціацією Дослідницьких бібліотек США⁹ (з 2000 р. видається лише в електронному вигляді), і був, власне, першим в світі упорядкованим довідником про світ електронних журналів. Видання надзвичайно яскраво засвідчує всю цікаву і бурхливу історію розвитку ери електронних журналів у цілому: від перших 110 назв електронних журналів та бюлетенів (з яких 27 — академічні журнали) в 1991 р. до понад 40 тис. сьогодні; від засобів розповсюдження через електронну пошту (LISTSERV) чи/та TP до веб-технологій; від обмежень, що були викликані форматами ASCII до системи персонального налаштування, стандартів OpenURL та SFX тощо. Цікавим є простеження і того, як невеличкі видавничі організації електронних журналів поступово з 1990-х р. поглиналися великими комерційними компаніями, а пізніше і відомі видавництва почали об'єднуватися (наприклад, відоме німецьке видавництво Springer Verlag за останні 10 років перетворилось на могутню глобальну видавничу групу, що об'єднує нині видавництва Springer, Kluwer, STEINKOPF, Urban&Vogel, Vieweg, Birkhauser, Plenum and Physica, і видає 1400 назв електронних журналів).

Серед ґрунтовних досліджень електронних журналів американських вчених варто згадати монографію Керол Тенопір та Дональда Кінга "Вперед до електронних журналів: Реалії для науковців, бібліотекарів та видавців"¹⁰. Керол Тенопір — професор Школи Інформаційних Наук Університету штату Тенессі. У сфері її наукових інтересів — питання доступу до інформації, електронні видання та електронне видавництво, онлайнні ресурси, вплив інформаційних технологій на бібліотечну практику. Вона — автор п'яти книжок і майже 200 журнальних статей, відомий доповідач на професійних форумах, з 1983 року — ведуча рубрики "Онлайнні бази даних" в Library Journal, відома також своїм ґрунтовним дослідженням у галузі використання електронних журналів: "Користування та користувачі електронних ресурсів бібліотеки"¹¹, де дано огляд всіх 200 досліджень використання електронних журналів з 1995 до 2003 року, від восьми найбільших, що проводилися на національному рівні (відповідні дослідницькі проекти SuperJournal, JStor, HighWire, eJust та ін.) до досліджень в окремих інституціях та бібліотеках).

В 2005 р. побачила світ монографія "Електронні журнали: створення, управління та підтримка колекцій електронних журналів у бібліотеках" інших американських дослідниць Доннелін Куртіс та Вірджинії Щечі¹². Книжка є методичними порадами для бібліотечних фахівців, детально й доступно розглядає всі питання створення, управління, підтримки колекцій електронних журналів у бібліотеках різних типів: від комплектування і пояснення різниці у виборі вендора (постачальника) електронних журналів, від пояснення питань авторського права та інтелектуальної власності, до створення веб-орієнтованих порталів для роботи користувачів цілісно з колекцією електронних журналів. Робота насичена практичними порадами для бібліотечних фахівців, і корисна і з огляду бібліотечної практики, і визначення стратегії роботи бібліотек з цим порівняно новим документальним ресурсом.

Серед колективних монографій американських дослідників, присвячених окремим аспектам роботи бібліотек з електронними журналами, слід також назвати видання "Каталогізація електронних серіальних видань", упорядковане

Дж.Коул та Еймс Джоунс¹³ збірку статей теоретиків та практиків бібліотек США. Монографія — це детальне дослідження методів каталогізації електронних видань від початку 1990-х р., дає відповідний огляд міжнародних стандартів (Issn, Isbd[ER], AACR2), що застосовуються при цьому, це ґрунтовна студія проблеми онлайнової доступності інформації про електронний журнал у бібліотечній колекції в усій історичній перспективі.

Дослідниця Дж.Коул також співавтор (разом з Дж. Віл'ямс) іншого видання в галузі електронних видань: "Менеджмент серіальних видань в Електронну Еру"¹⁴, що побачило світ ще в 1996 р. і було присвячено пам'яті Петера Джеллатлі, головного редактора і засновника відомого фахового видання Serials Librarian. Серед авторів 16 статей збірки — видавці, вендори, бібліотекарі, викладачі, комп'ютерні фахівці. Більшість публікацій присвячена технічним аспектам у створенні та використанні електронних журналів, необхідності зміни в освіті бібліотекарів з огляду на електронну епоху, окремим проектам у створенні та розповсюдженні електронних журналів (Project Muse, Red Sage, OCLC Electronic Journals Online).

Слід також відзначити збірку статей, присвячених системам управління електронними журналами¹⁵, що вийшла у світ як окреме видання в 2005 р., а до цього була опублікована також в спеціальному випуску журналу Serials Librarian (2005, Volume 47, Number 4). 12 статей збірки присвячені різним аспектам управління колекціями електронних журналів: створення власних чи використанню готових програмних продуктів, що спеціально призначені для серіальних видань (SFX, ERM, TDNet, LinkSource тощо), а також відповідному досвіду в цій галузі окремих бібліотек (університетів штату Монтана, Північна Кароліна, Техас та ін.).

У 2001 р. вийшло друге видання колективної монографії "Електронні серіальні видання: видавці, бібліотекарі, користувачі і стандарти"¹⁶. Упорядковане В.Джоунс, воно подає низку публікацій зі світу електронних журналів. Видання доповнене публікаціями з питань підготовки і видання електронних журналів, питань ціноутворення, авторського права, комплектування та розвитку колекцій, каталогізації та метаданих, збереження і архівування, індексу цитування та створення показників (індексів), уніфікування стандартів створення і використання, зокрема через пакети агрегаторів. Окремі статті присвячені перспективам взаємин "виробників — покупців — посередників", правилам каталогізації AACR2 щодо електронних журналів, окремим проектам (D-Lib Magazine and ScienceDirect).

Слід згадати одну з перших колективних монографій, присвячених темі електронних журналів, що з'явилась ще в 1992 р.¹⁷ Це — збірка із семи статей, що були подані як доповіді на конференції в Bond University (Австралія, травень 1992.), проведеної Австралійською Спільною Фахівців у галузі серіальних видань та Австралійською Радою Бібліотек та Інформаційних Технологій. Серед авторів збірки — представники різних галузей, які працюють із серіальними виданнями, наприклад, видавці наукових журналів, бібліотекарі, економісти.

Серед найвідоміших дослідників теми електронних журналів від часів появи мережевих інформаційних технологій з початку 1990-х рр. Енн Окерсон¹⁸, яка працює заступником Директора з питань колекцій Бібліотек Сльського університету, одного з найвідоміших та найпрестижніших університетів США, працювала багато років в Асоціації дослідницьких бібліотек США директором офісу наукових і акаде-

⁹ Directory of electronic journals, newsletters, and academic discussion lists — Washington, DC: Association of Research Libraries, Office of Scientific and Academic Publishing, 1991—2000. — 8 vol.

¹⁰ Tenopir C, King D. Towards Electronic Journals: Realities for Scientists, Librarians, and Publishers—Washington: Special Libraries Association, 2000. —488p.

¹¹ Tenopir C. Use and Users of Electronic Library Resources: An Overview and Analysis of Recent Research Studies — Washington, D.C.: Council on Library and Information Resources, 2003. — 72 p.

¹² Curtis D., Scheschy V. E-journals: A How-to-Do-It Manual for Building, Managing, and Supporting Electronic Journal Collections. New York, NY: Neal-Schuman Publishers, 2005. — 421 p.

³ Cole, J.E., et al, E-serials cataloging: access to continuing and integrating resources via the catalog and the Web. Haworth Press, 2002. — 329 p.

⁴ Serials Management in the Electronic Era: Papers in Honour of Peter CeUatly, Founding Editor of the Serials Librarian/ Jim Cole, James W. Williams, editors — New York-London: The Haworth Press, 1996. — 234 p.

⁵ Electronic, journal management systems: experiences from the field s/ Gary Ives, editor — New York: The Haworth Press, Inc., 2005 — 157 p.

⁶ E-Serials: Publishers, Libraries, Users, and Standards/2nd edition, Wayne Jones, editor— New York-London: The Haworth Press, 2001. — 235 p.

⁷ Lite Electronic Journal: The Future of Serials-Based Information / Brian Cook, editor—New York-London-Norwood: The Haworth Press, Inc., 1992— 109 p.

⁸ Лив. оцоет прауф ЕНН Окерсон: <http://www.library.yale.edu/~okerson/alo.html>

мічних публікацій. Це зробило її експертом, визнаним у світі, з усіх питань електронних ресурсів, зокрема електронних журналів: від проблем ліцензування цифрової інформації для академічного використання і до створення консорціумів бібліотек з метою досягнення найефективнішого обслуговування для академічних користувачів і за найнижчою ціною. Енн Окерсон причетна до сфери здійснення багатьох проєктів, публікацій, дорадчих груп і виступів. У 1992 р. вона написала широко відомий огляд дослідження для фундації Andrew W. Mello "Університетські бібліотеки і наукові комунікації". Разом з Дж.О'Доннелл з Пенсільванського університету, вони підготували дослідження "Академічні журнали на перехресті" (ARL, червень 1995), що викликало величезну міжнародну Інтернет-дискусію в різних посиланнях про майбутнє наукових журналів. З січня 1993 р. Е.Окерсон — співорганізатор та редактор NewJour: веб-порталу, де розміщена інформація про нові електронні періодичні видання¹⁹. Нині NewJour має більше 4000 передплатників на всіх континентах світу. В 1997 р. коштом Ради бібліотечних ресурсів (Council on Library Resources)/ Комісією збереження і доступу (Commission on Preservation and Access) США, Е.Окерсон організувала створення електронного освітнього ресурсу для бібліотечних фахівців про ліцензування електронних видань: проєкт під назвою Liblicense²⁰, до якого входять детальні пояснення та поради, а також програму ліцен-

зування електронних ресурсів, яку можна безкоштовно скачувати усім бібліотекарям, видавцям і продавцям.

У цілому, усі публікації в закордонних фахових виданнях можна поділити на ті, що присвячені цілісно проблемі електронних журналів: від створення до використання, а також ті, що описують окремі аспекти роботи, зокрема, бібліотек з цими журналами (відбір та каталогування, технічні аспекти, аналіз використання тощо, системи управління, проблеми інтелектуальної власності тощо). Автором статті зібрано детальну бібліографію з цих питань, яку вона надішле за запитом.

Проведене дослідження уможливило виявити та проаналізувати наявне досить обмежене коло публікацій з проблем історії електронних журналів та практики їхнього використання у вітчизняному бібліотекознавстві. Це лише окремі фрагменти монографій і статей вітчизняних фахівців. Цілісно проблемі електронних журналів присвячено лише публікації автора статті²¹. Набагато повнішим є перелік публікацій з теми в закордонному бібліотекознавстві, переважно в публікаціях американських науковців, де, власне, і з'явилися електронні журнали.

Для подальшого наукового опрацювання теми практики роботи бібліотек України з електронними ресурсами в цілому, та з електронними журналами зокрема, варто започаткувати спеціальний форум "Електронні ресурси в бібліотеках України", що дасть змогу збирати цілісно відповідні теоретичні та практичні розроблення українських фахівців.

Всесвітній день інформаційного суспільства

Генеральна Асамблея ООН схвалила Туніське зобов'язання та Туніську програму дій, прийняті на другому етапі Всесвітнього саміту з питань інформаційного суспільства (листопад 2005 р.). Члени Асамблеї оголосили 17 травня кожного року Всесвітнім днем інформаційного суспільства.